

LH-2022-132150

Instans Hålogaland lagmannsrett – Dom

Dato 2023-03-24

Publisert LH-2022-132150

Stikkord Velferdsrett. Yrkesskade. [Folketrygdloven § 13-6](#).

Sammendrag En ansatt i Fellesorganisasjonen ble skadet på vei til bilen før hun skulle videre på jobb. Hun hadde arbeidet på hjemmekontor på skadedagen. Spørsmålet var om hun var på reise mellom to arbeidssteder, slik at yrkesskadedekningen var aktivert på skadetidspunktet, jf. folketrygdloven § 13-6 andre ledd og trygderettspraksis knyttet til skadedekning ved bruk av hjemmekontor. Lagmannsrettens flertall la til grunn at det skal foretas en der og da-vurdering av om arbeidet på hjemmekontor var nødvendig på skadedagen. Etter en konkret vurdering fant flertallet at arbeidet hjemmefra ikke var nødvendig den aktuelle morgenen. Konklusjonen var dermed at yrkesskadedekningen ikke var aktivert på skadetidspunktet. Mindretallet la til grunn nødvendighetsvurderingen måtte knyttes mer generelt til stillingens art, og ikke til om det var nødvendig å jobbe hjemme skadedagen. Mindretallet la til grunn at arbeid på hjemmekontor generelt var nødvendig i hennes stilling, og at det da ikke skulle foretas en «der og da»-vurdering om det var nødvendig for henne å jobbe hjemmefra skadedagen. (Flaggsak-sammendrag)

Henvisninger: [Folketrygdloven \(1997\) §13-6](#)

Saksgang Trygderetten TRR-2021-14 – Hålogaland lagmannsrett LH-2022-132150 (22-132150FØR-HALO). Anke til Høyesterett ikke tillatt fremmet, HR-2023-1555-U.
[Om rettskraft](#)

Parter A (advokat Fredrik Taarvig Wildhagen) mot Staten v/Arbeids- og velferdsdirektoratet (advokat Erlend Baldersheim).

Forfatter Lagdommer Jussi Erik Pedersen, lagdommer Henriette Nazarian og ekstraordinær lagdommer Kirsti Ramberg.

Sist oppdatert 2024-03-05

Henvisninger i teksten [Trygderettsloven \(1966\) §26](#) | [Tvisteloven \(2005\) §20-2](#)

Saken gjelder gyldigheten av en kjennelse avsagt av Trygderetten. En organisasjonstillitsvalgt fylkesleder fikk ikke godkjent skade som følge av fall på isen utenfor hjemmet som yrkesskade. Saken gjelder særlig spørsmål om ulykken skjedde på arbeidsstedet ettersom hun hadde arbeidet på hjemmekontor før hun falt.

A, født [00.00.1969], har fulltidsverv som organisasjonstillitsvalgt fylkesleder i fagforeningen [fagforening] [sted1]. Den 8. februar 2018 startet hun arbeidet på hjemmekontor. Da hun skulle dra fra sitt hjem til et oppdrag på [utdanningssted], falt hun på vei ut i bilen. I fallet skadet hun håndleddet og rygg/bekken.

A sendte skademelding knyttet til ulykkesforsikring til SpareBank 1 Forsikring 26. august 2018. På dette tidspunktet meldte hun ikke om yrkesskade. Skademelding om yrkesskade sendte hun til NAV 31. januar 2019. NAV avslo krav om å få godkjent skaden som yrkesskade i vedtak 11. februar 2019. A klaget på vedtaket 7. mars 2019. Saken ble oversendt til NAV Klageinstans, som ikke ga A medhold i klagen, jf. vedtak 14. oktober 2019. A anket til Trygderetten 18. november 2019.

Trygderetten avsa 16. mars 2022 kjennelse med slik slutning:

1. Vedtak truffet av NAV Klageinstans den 14. oktober 2019 stadfestes.
2. Sakskostnader tilkjennes ikke.

A reiste 16. september 2022 søksmål mot staten v/Arbeids- og velferdsdirektoratet for Hålogaland lagmannsrett. Staten v/Arbeids- og velferdsdirektoratet har tatt til motmæle.

Hovedforhandling ble holdt i Tromsø 28. februar-1. mars 2021. A møtte og ga forklaring. Det ble hørt to vitner og for øvrig foretatt slik dokumentasjon som fremgår av rettsboka.

A har i korte trekk gjort gjeldende:

A arbeidet på hjemmekontor den aktuelle morgenen fra om lag klokka 08.00 til 09.00, da skaden inntraff.

Trygderettens kjennelse bygger på uriktig rettsanvendelse. Den anvender en uriktig og for streng terskel for sin vurdering. Med utgangspunkt i HR-2000-13-A og HR-2000-60-A legger Trygderetten uriktig til grunn at det skal mye til for å bli ansett yrkesskadedekket på vei til arbeidet. Disse avgjørelsene gjaldt reise til arbeidsstedet, ikke tilfeller hvor vedkommende har arbeidet på hjemmekontor før reise til sitt vanlige arbeidssted, altså reise mellom arbeidssteder som i vår sak. Ved reise mellom arbeidssteder er arbeidstaker dekket ved gjøremål som har tilknytning til det ordinære arbeidet, herunder reiser hjemom i arbeidsgivers interesse, jf. TRR-2019-4323 og TRR-2016/2977.

Trygderettens forståelse av nødvendighetsvilkåret er også uriktig. Det var uriktig å avgjøre saken på at vilkåret er vanskelig praktiserbart og overlate grensedragningen til lovgiver. Trygderetten har i realiteten feilaktig veket tilbake fra en full prøving. Lovgiver har overlatt utviklingen til rettspraksis. Det vises til NOU 2004:3 og Prop.193 L (2012–2013). Selv om proposisjonen ble trukket tilbake, er ikke signalene trukket, og proposisjonen er vist til i flere senere avgjørelser fra Høyesterett. Grensedragningen må trekkes i praksis, og hvis denne går for langt, må heller lovgiver korrigere kursen.

I TRR-1999-3756 påpekes at praksis om yrkesskadedekning ved bruk av hjemmekontor verken er konsistent eller endelig avklart. Senere trygderettspraksis er heller ikke entydig og konsistent, men bærer preg av å være konkrete avgjørelser hvor en rekke konkrete momenter er av betydning i helhetsvurderingen. Relevante momenter for om arbeidet er naturlig og nødvendig er blant annet om det er etablert hjemmekontor, arbeidsplikt, tilgjengelighet og grad av frihet.

As arbeid på hjemmekontor var naturlig og nødvendig den aktuelle dag ut fra arbeidets art. Hjemmekontor var tidsbesparende og en forutsetning for at A kunne utføre arbeidsoppgavene sine. Det var etablert hjemmekontor som var avtalt/forutsatt og tilrettelagt av arbeidsgiver. As arbeid den aktuelle dagen var innenfor kjernetiden, og hun hadde arbeidsplikt.

Det er nedlagt slik påstand:

1. Trygderettens kjennelse av 16.03.2022 er ugyldig.
2. Staten v/ Arbeids- og velferdsdirektoratet dømmes til å betale sakskostnadene.

Staten v/Arbeids- og velferdsdirektoratet har i korte trekk gjort gjeldende:

Etter hovedregelen er reise fra hjem til arbeidssted ikke dekket. Reise mellom arbeidssteder kan være dekket. Høyesterett har vist til, men ikke drøftet hva som skal til for at hjemmekontor kan regnes som arbeidssted. Trygderettspraksis har særlig stor vekt når det gjelder innholdet i folketrygdloven § 13-6 andre ledd, jf. Rt-2000-220 på side 228 og Rt-2000-1028 på side 1032-1033. Hovedlinjen i trygderettspraksis er tydelig og restriktiv. Det fins noen spredte avgjørelser hvor reise fra hjemmekontor har vært ansett dekket, men disse gjelder særegne tilfeller, for eksempel mangel på kontorplass. Avgjørelsen i TRR-2016-2977 representerer et ytterpunkt som ikke er fulgt opp i senere praksis.

I vår sak var det faste kontorstedet i [adresse1]. Det forelå ingen avtale om hjemmekontor etter forskrift 5. juli 2002 nr. 71 [skal vel være FOR-2002-07-05-715, Lovdatas anm]. Det er varierte bevis fra skadeåret 2018, og det ble først gitt mer utfyllende opplysninger ca. ett år etter hendelsen. Videre har A gitt uriktig forklaring om

at det var bestilt en marsipankake som hun skulle hente på vei til universitetet, som heller ikke ble korrigert i stevningen til lagmannsretten.

Uansett hva lagmannsretten kommer til mht. om hun arbeidet fra hjemmekontor den aktuelle dagen, så er det ikke godtgjort at arbeid fra hjemmekontor med regnskap, gjennomgang av evalueringer fra lederseminar og eventuelt ærende knyttet til å hente kake, var naturlig og nødvendig ut fra arbeidets art den aktuelle dagen. Ut fra As forklaring var hjemmekontor praktisk. Arbeid på hjemmekontor var ikke pålagt av arbeidsgiveren. At A i sitt arbeid hadde utstrakt reisevirksomhet hvor hun ville være dekket ved oppstart av arbeid på hjemmekontor før reiser til bl.a. [sted2] og [sted3], medfører ikke dekning den aktuelle dagen hvor hun ikke skulle reise.

Dersom vår sak omfattes av yrkesskadedekning, vil regelens virkeområde bli kraftig utvidet. Det er praktisk for mange å jobbe en time hjemme først for å unngå morgenrushet, og i tilfelle vil alle jobbreiser bli dekket i strid med Høyesteretts linje i Rt-2004-487 avsnitt 28. Ved reise fra hjemmekontor er det kun dagliglivets risiko som slår ut, ikke den særlige risiko forbundet med arbeidet, jf. Rt-2000-1028. Det vil også medføre at noen yrkesgrupper er dekket på vei til jobb, mens andre ikke vil kunne få dekning, som for eksempel fabrikkarbeideren eller stuepiken på hotellet. En slik særbehandling av visse grupper fordrer demokratisk forankring gjennom lovvedtak. I tillegg hadde A selv herredømmet over risikoen i saken her – nemlig manglende måking eller strøing.

Det er nedlagt slik påstand:

1. Staten ved Arbeids- og velferdsdirektoratet vert frifunne.
2. Staten ved Arbeids- og velferdsdirektoratet vert tilkjent sakskostnader.

Lagmannsretten har under dissens kommet til at staten skal frifinnes og bemerker:

Prøvingsretten

Domstolene kan prøve lovligheten av Trygderettens kjennelser, jf. trygderettsloven § 26 tredje ledd. Utgangspunktet for prøving av om vedtak i trygdesaker er gyldige, er faktum slik det forelå for det aktuelle organ på vedtakstidspunktet, jf. Rt-2007-1815 avsnitt 33 og 34. Saken reiser ingen medisinskfaglige spørsmål som domstolene bør være varsomme med å overprøve.

De faktiske forhold lagmannsretten legger til grunn

Lagmannsretten vil først gjøre rede for hvilket faktum den legger til grunn som sannsynliggjort før den gjør rede for de rettslige utgangspunkter og drøfter om tilfellet er dekket av yrkesskadetrygden.

Trygderetten la for sin vurdering til grunn at hun arbeidet fra hjemmekontor den aktuelle morgenen. Staten anførte under innledningsforedraget for lagmannsretten prinsipalt at det ikke var sannsynliggjort at A hadde arbeidet på hjemmekontor den morgenen 8. februar 2018 før hun falt, men gikk bort fra dette under prosedyren. Lagmannsretten legger som Trygderetten til grunn at hun arbeidet på hjemmekontor den aktuelle morgenen, men finner det nødvendig å gjøre litt mer utførlig rede for de faktiske forhold av hensyn til den rettslige helhetsvurderingen som senere skal foretas. Lagmannsretten har – i motsetning til Trygderetten – gjennomført muntlige forhandlinger, og har dermed et grunnlag for å utfylle og utdype faktum gjennom forklaringene i saken.

A har vært organisasjonstillitsvalgt fylkesleder i [fagforening] [sted1] siden hun ble valgt av årsmøtet første gang i 2011. Det er to personer i fulltidsverv i fylket, fylkesleder og fylkessekretær. [fagforening] [sted1] har kontor i [adresse1] i [sted4]. Arbeidsoppgavene til de organisasjonstillitsvalgte består bl.a. av rekruttering og informasjonsarbeid, å følge opp medlemmene og klubbene i fylket og gi opplæring og kurse medlemmer og tillitsvalgte. A jobber særlig med økonomi og organisering.

Arbeidet utføres i hele fylket, periodevis mer fra andre steder enn kontoret i [adresse1], som hoteller, flyplasser, universitet og hjemmekontor. I prinsippet kan det velges en fylkesleder som bor i slik geografisk avstand fra [sted4] at det ikke er aktuelt å bruke kontoret i [adresse1]. I Møre og Romsdal har for eksempel [fagforening] ikke noe kontorsted fordi det ikke er praktisk for de tillitsvalgte å komme seg til kontor.

Stillingen forutsetter omfattende reisevirksomhet ut til klubbene. A kunne ikke anslå prosentvis hvor stor del av arbeidstiden som ble tilbrakt på kontoret i [sted4], og sa at det kunne variere veldig. I perioder var hun ikke på kontoret på flere uker, mens i andre perioder hadde hun lengre arbeidsperioder på kontoret.

A bor og har hjemmekontor i [adresse2], som ligger ca. 35 km fra kontorstedet i [sted4]. Dersom A skal reise til for eksempel [sted3], jobber hun fra hjemmekontor om morgenen frem til de reiser for å unngå å dra inn til kontoret og deretter tilbake samme vei som hun kom fra. A har kjernetid mellom kl. 08.00-15.30, men starter ofte arbeidet tidligere enn kl. 08.00 og jobber ofte mer enn kjernetiden tilsier. Det er ikke anledning til avspasering, men hun og fylkessekretæren har rett til 15 kompensasjonsdager.

Lønn og arbeidsvilkår er regulert i reglement for organisasjonstillitsvalgte i [fagforening], ikke av særskilt arbeidsavtale. Det var i 2018 ikke inngått avtale om hjemmekontor i tråd med forskrift om dette for noen organisasjonstillitsvalgte i [fagforening], men det var tilrettelagt for arbeid fra hjemmekontor gjennom tilgang til server fra bærbar PC og dekning av utgifter til telefon og bredbånd hjemme. A hadde også egen skjerm og tastatur på hjemmekontoret som var betalt av [fagforening]. Bruk av hjemmekontor var forutsatt i stillingen, og A måtte ikke avklare dette med noen når hun valgte å arbeide fra hjemmekontoret. A ga imidlertid beskjed til sin kollega B om hvor hun befant seg. En stor del av arbeidet ble heller ikke utført fysisk hjemme i [adresse2], men fra der hun til enhver tid var som følge av den omfattende reisevirksomheten.

Dagen før hun skadet seg, hadde hun vært i Tromsø sammen med sin kollega, fylkessekretær B. De hadde arrangert en lederkonferanse der, og jobbet mens de satt på flyplassen på vei hjem og planla arbeidet for de kommende ukene, blant annet en reise til [sted2].

På bakgrunn av forklaringen til A, som støttes av tidsnære bevis som hennes kalender, e-post fra dagen før og forklaringen til B, legger lagmannsretten til grunn at A den 8. februar 2018 jobbet på hjemmekontor om morgenen, og at hun i alle fall hadde startet arbeidet kl. 08.00, før hun etter planen skulle kjøre til [utdanningssted]. Hun arbeidet med å gjennomgå ca. 50 evalueringsskjemaer fra konferansen dagen før og med å gjennomgå formåls- og resultatregnskap, samt balanse som hun mottok per e-post dagen før som forberedelse til styremøte uken etter og deretter årsmøte i begynnelsen av mars 2018. Lagmannsretten legger til grunn at hun arbeidet frem til noe før kl. 09.00. Da hun gikk ut i bilen utenfor boligen sin, falt hun på isen og skadet armen og rygg/bekken. Hun fikk sterke smerter av bruddet i håndleddet og besvimte, trolig for en kort stund. Av epikrise fra [sykehus] fremgår at håndleddet måtte opereres.

Den rettslige vurderingen

Av folketrygdloven § 13-6 andre ledd følger:

«Yrkesskadedekningen gjelder for yrkesskader som oppstår mens arbeidstakeren er i arbeid på arbeidsstedet i arbeidstiden.»

Etter ordlyden er arbeidstakeren ikke dekket på vei til og fra arbeid ettersom skaden må ha oppstått på «arbeidsstedet». Høyesterett har – med henvisning til praksis fra Trygderetten – slått fast at skader på reise mellom arbeidssteder er dekket, men ikke på reiser til arbeidssteder, jf. Rt-2000-220, på side 229. Av NOU 1990:20 side 584 følger at hjemmekontor etter omstendighetene vil kunne anses som et arbeidssted, slik at reisen fra hjemmekontor til det faste arbeidsstedet er dekket:

«I en del tilfeller vil vedkommende regnes for å være på arbeidsstedet allerede på veien hjemmefra. Eksempelvis vil en som påbegynner arbeidet i hjemmet eller avslutter arbeidet i hjemmet kunne omfattes av yrkesskadedekningen på veien mellom hjemmet og det faste arbeidsstedet.»

Dette er fulgt opp i langvarig trygderettspraksis, og det er sikker rett at arbeid på hjemmekontor kan regnes som et arbeidssted, slik at skader på reise fra hjemmekontoret til et annet arbeidssted vil kunne være dekket. Spørsmålet er den nærmere grensedragningen mellom situasjoner med arbeid på hjemmekontor som henholdsvis medfører og ikke medfører dekning. Det er uansett et vilkår at det faktisk er utført arbeid på hjemmekontoret den aktuelle dagen. Dette er ikke bestridt i vår sak, og det er derfor ikke nødvendig å drøfte

hvor mye arbeid som må være utført på hjemmekontoret for å aktivere yrkesskadedekningen på reise til et annet arbeidssted. Denne problemstillingen er blant annet problematisert i TRR-2020-1194, som lagmannsretten kommer tilbake til nedenfor.

Trygderettens praksis kan utgjøre en tungtveiende rettskilde, jf. Rt-2000-220 på side 228. For vårt tema er det fravær av lagmannsrettsavgjørelser og høyesterettsavgjørelser. De vurderingskriteriene som Trygderetten har utviklet, har de selv brukt i en rekke saker som ikke er brakt inn for de alminnelige domstolene. Dersom det lar seg identifisere en fast praksis, tilsier likhetshensyn at også domstolene følger denne praksisen, og lagmannsretten vil dermed ta utgangspunkt i trygderettspraksis.

Partene har trukket frem en rekke avgjørelser, som oppstiller nokså likelydende normer for skillet mellom hjemmekontor med og uten yrkesskadedekning. I enkelte tilfeller er det ikke formulert en klar norm, også i tilfeller hvor yrkesskadedekning er ansett å foreligge, se f.eks. TRR-2004-3370. TRR-2021-452 er en nokså ny avgjørelse hvor Trygderetten – med henvisning til egen praksis – uttaler følgende:

«Retten slutter seg til ankemotpartens forståelse av de sentrale trygderettsavgjørelsene på området, herunder kjennelsene i ankesak 2009/73 og ankesak 2012/1654. Det framgår av disse at Trygderetten ved tolkingen av begrepet hjemmekontor har lagt vekt på om det er mangel på kontorplass hos arbeidsgiver, og/eller om det av hensyn til arbeidets art er nødvendig å begynne eller avslutte arbeidet i hjemmet. De er således ikke tilstrekkelig at arbeidstaker selv velger å arbeide fra hjemmet av praktiske grunner.»

Partene i denne saken synes å være enige om at dette er vurderingskriteriet. Mangel på kontorplass er ikke aktuelt i denne saken, og lagmannsretten er enig med partene i at det er nødvendighetskriteriet som er vurderingstemaet. Det bemerkes for øvrig at partene er enige om at de øvrige vilkår for at skaden skal omfattes av yrkesskadetrygden er oppfylt. Dersom vilkåret om «arbeidsstedet» i § 13-6 er oppfylt, er Trygderettens vedtak dermed ugyldig.

Lagmannsretten har delt seg i det nærmere synet på hvordan trygderettspraksis er å forstå, og på utfallet i saken. Både flertallet og mindretallet har funnet avgjørelsen vanskelig.

Flertallet bestående av lagdommer Nazarian og ekstraordinær lagdommer Ramberg ser slik på saken:

Trygderetten synes å ha oppstilt en nokså streng norm, og har i flere avgjørelser gitt uttrykk for at den teknologiske utviklingen gjør at mye arbeid vil bli utført fra et annet sted enn det ordinære arbeidsstedet, at den er tilbakeholden med å foreta en utvidelse av yrkesskadedekningen basert på at arbeidssted kan være mange steder og at den henviser dette til lovgiver å vurdere. Det er i hovedsak bare gitt dekning i tilfeller hvor kontorplass mangler eller det forelå helt spesielle forhold som i TRR-2002-2508 og TRR-2004-3370, med unntak av TRR-2016-2977 som flertallet kommer tilbake til nedenfor.

Det er noen nyanseforskjeller i formuleringen av normen i trygderettspraksis, men slik lagmannsrettens flertall oppfatter den går det for det første igjen i flere avgjørelser at det *ikke er tilstrekkelig at arbeidstaker velger å jobbe hjemmefra av praktiske grunner*. Det er ikke presisert hva som menes med «praktiske grunner». Herunder fremgår det ikke eksplisitt om det med «praktiske grunner» bare siktes til private grunner, f.eks. tilfellene hvor arbeidstakeren jobber på hjemmekontor først fordi vedkommende f.eks. skal ta imot håndverkere i hjemmet eller har en privat avtale på vei til det ordinære arbeidsstedet, som i TRR-2017-356, men flertallet forstår ikke Trygderettens praksis slik. Det vises blant annet til TRR-2010-950 hvor Trygderetten la til grunn at en sosionom hadde forberedt seg til et veiledningsoppdrag noen timer hjemmefra og at hun var på vei til oppdraget fra sitt hjem falt på vei ut til bilen og skadet seg. Videre fremgår det at Trygderetten fant det sannsynlig at hun hadde hatt som rutine å forberede veiledningsoppdraget hjemme, og at den antok at arbeidsgiver var kjent med dette. Det er ikke opplyst at det var noen private grunner som gjorde det praktisk å arbeide hjemmefra, og Trygderetten uttaler at selv om det må ha fremstått praktisk å utføre arbeidet hjemme, var det ingen opplysninger som tydet på at det var nødvendig.

For det andre går det igjen i trygderettspraksis at hjemmekontor *må ha vært nødvendig på grunn av arbeidets art*. I den forbindelse er det et spørsmål om trygderettspraksis skal forstås slik at det skal gjøres en konkret vurdering av om arbeidets art den aktuelle dagen gjorde det nødvendig å jobbe på hjemmekontor eller om arbeidets art i aktuelle stilling generelt nødvendiggjør at vedkommende arbeider på hjemmekontor fra tid til annen.

I TRR-2013-2005 uttaler Trygderetten:

«Ut fra praksis synes det å være et vilkår om at arbeidet fra hjemmet må ha vært naturlig og nødvendig ut i fra arbeidets art der og da. Det er altså ikke tilstrekkelig at vedkommende selv velger å arbeide fra hjemmet av praktiske årsaker.»

Denne avgjørelsen er særlig trukket frem av staten, og *der og da*-vurderingen medfører en prøving av nødvendigheten av hjemmearbeid den aktuelle skadedagen. Flertallet forstår øvrige avgjørelser, hvor det vurderes om arbeidet den aktuelle dagen like gjerne kunne vært utført fra det ordinære arbeidsstedet i stedet for fra hjemmekontor, på samme måte, se TRR-2009-73, TRR-2010-950, TRR-2010-1298, TRR-2012-1654 og TRR-2013-2713. Det foreligger således en rekke avgjørelser som legger opp til at det skal gjøres en konkret vurdering av arbeidets art den aktuelle dagen.

Avgjørelsen i TRR-2016-2977 kan imidlertid tale for at det er anledning til å vurdere om arbeidets art i aktuelle stilling gjør det nødvendig med hjemmekontor. I denne kjennelsen uttales:

«Den praksis som foreligger etter kjennelsen i ankesak 1183/73 godtar at dekningen omfatter reise mellom hjemsted og arbeidssted, der det er etablert et hjemmekontor. Opplegget må imidlertid være slik at det da er nødvendig å utføre en del av arbeidet fra hjemmet.»

Trygderetten kom til at vedkommende, som var på vei fra hjemmekontor da skaden inntraff, hadde yrkesskadedekning. Trygderetten la avgjørende vekt på at arbeidstaker hadde et integrert hjemmekontor under utførelsen av sitt arbeid, og at dette var bekreftet tilrettelagt fra arbeidsgivers side. Retten synes ikke å ha vurdert om hjemmekontor var naturlig og nødvendig ut fra arbeidets art der og da, men uttalte at forberedelser måtte gjøres til et avtalt møte – uten å drøfte om forberedelsen kunne vært gjort dagen før eller fra det faste arbeidsstedet.

Det kan dermed synes å være en brytning mellom en generell vurdering av om hjemmekontor er nødvendig for stillingen og en konkret *der og da*-vurdering. Sistnevnte tilnærming er av staten omformulert til et spørsmål om arbeidet like godt kunne vært utført på kontoret. Dersom arbeidstakeren i en slik situasjon av praktiske grunner velger å arbeide hjemme, vil vedkommende ikke være dekket, selv om hjemmekontor er nødvendig for stillingen og er avtalt og tilrettelagt for av arbeidsgiver.

Trygderetten er i TRR-2020-1194 selv inne på denne brytningen, hvor særlig TRR-2016-2977 omtales:

«Denne rett bemerker at det umiddelbart kan synes som om ankesakene 16/02977 [TRR-2016-2977]1 og 17/00356 [TRR-2017-356]1 har et noe ulikt syn på forholdet mellom hjemmekontor og reise til fast arbeidssted. Felles for sakene er likevel at det oppstilles et nødvendighetsvilkår; altså at det er nødvendig å utføre en del av arbeidet hjemmefra, jf. også note 893 til § 13-6 på Rettsdata.

Etter denne retts vurdering er et slikt nødvendighetsvilkår vanskelig praktiserbart. Der det er avtalt hjemmekontor mellom arbeidstaker og arbeidsgiver, vil i utgangspunktet enhver arbeidsoppgave som utføres hjemme være nødvendig – den ansatte vil ha plikt til å utføre arbeid i tråd med arbeidsavtalen, men fra hjemmekontor. At arbeidsoppgaven også kunne vært utført på det faste arbeidsstedet vil normalt være tilfellet i de fleste situasjoner.

Det er tydelig for denne rett at § 13-6, både annet og fjerde ledd, ikke samsvarer med den utviklingen som har funnet sted i arbeidslivet. Fra et arbeidsrettslig perspektiv kan det være lite tvilsomt at en ansatt, ved å svare på en arbeidsrelatert telefon hjemmefra, er «i arbeid». Hvorvidt det er «i arbeidstiden» kan etter omstendighetene være noe vanskeligere å avgjøre. Det har uansett ikke avgjørende betydning for saken her, og retten finner derfor ikke grunn til å drøfte dette nærmere.

Det sentrale for retten er at bestemmelsen, § 13-6, slik den er utformet og forstått i praksis, ikke nødvendigvis samsvarer med den arbeidsrettslige forståelsen av de samme begrepene. Dette er uheldig, men slik har det vært over tid.

De fleste har nå også smarttelefon med tilgang på jobb-e-post, hvilket innebærer at man kan sjekke e-post hjemme før man eventuelt drar til det faste arbeidsstedet. Dersom dette medfører at man er «i arbeid», vil reisen til det faste arbeidsstedet kunne anses som reise mellom arbeidsteder og ikke reise til arbeidet. Dette ville bety en formidabel utvidelse av yrkesskadedekningen, og i realiteten gjøre § 13-6 fjerde ledd virkningsløs. Det må være en lovgiveroppgave å ta stilling til om dette er ønskelig.»

Lagmannsrettens flertall oppfatter uttalelsen slik at Trygderetten i denne avgjørelsen er kritisk til tilnærmingen i TRR-2016-2977. Videre foreligger det ikke senere avgjørelser hvor Trygderetten følger opp tilnærmingen med å vurdere om stillingen nødvendiggjør bruk av hjemmekontor. Tvert imot taler avgjørelsen i TRR-2021-452 – som har flere fellestrekk med vår sak – for at det alltid skal gjøres en der og da-vurdering.

I nevnte avgjørelse var arbeidstakeren leder for 13 konsulenter som hovedsakelig var ute og opptatt med kundeoppdrag mellom kl. 08.00-16.00. Det var derfor et krav at hun utførte sine lederoppgaver ovenfor disse utover vanlig arbeidstid, uansett hvor hun måtte befinne seg. Hun hadde av den grunn avtale med sin arbeidsgiver om å starte og avslutte alle sine arbeidsdager på hjemmekontor, hvor hun forberedte dagens møter, koordinerte avtaler og fulgte opp medarbeidere. På tross av dette kom Trygderetten til følgende:

«Hensett til ovennevnte finner retten det ikke klart at den ankende part var yrkesskadedekket da hun skled på isen på vei fra hjemmet til bilen 5. oktober 2017, selv om hun hadde avtale med arbeidsgiver om å utøve noen arbeidsoppgaver hjemme før og etter at hun har vært på kontoret, ved å være tilgjengelig for sine medarbeidere utover alminnelig arbeidstid. Slik retten ser det er det ikke klart at den ankende part var på reise mellom to arbeidsteder i folketrygdlovens forstand slik det kreves for rett til yrkesskadedekning i medhold av folketrygdlova § 13-6 andre ledd.

Det kan heller ikke føre til et annet resultat at det var praktisk å forberede møtet som startet kl. 09.00 den dagen hjemme, i stedet for å dra tidligere til arbeidsstedet eller gjøre forberedelsene dagen i forveien på arbeidsstedet.»

På denne bakgrunn kommer flertallet til at langvarig trygderettspraksis i all hovedsak er konsistent med hensyn til at nødvendigheten av hjemmekontor må vurderes ut fra arbeidets art den aktuelle dagen og at denne praksis derfor skal tillegges stor vekt.

Flertallet finner også en viss støtte for at det skal foretas en der og da-vurdering i Høyesteretts avgjørelser i Rt-2000-220 og Rt-2000-1028. Disse gjelder riktignok ikke samme problemstilling som i vår sak, men spørsmål om dekning på vei til/fra arbeidsstedet for visse stillingstyper, uavhengig av arbeid på

hjemmekontor først. De kan imidlertid forstås slik at de gir uttrykk for Høyesteretts holdning til generell tilnærming som stillingstype versus konkret tilnærming, særlig når dette utvider området for yrkesskadedekningen.

På side 1033 i Rt-2000-1028 uttales:

«Ankemotparten har anført at sterke grunner taler for at yrkesskadedekningen for arbeidstakere med ambulerende arbeid også bør omfatte reisen til første og fra siste arbeidssted og ikke bare reisen mellom arbeidsstedene. Dette spørsmål tok imidlertid Høyesterett uttrykkelig stilling i dommen i Rt-2000-220. Flertallet mente at en slik anvendelse av begrepet «på arbeidsstedet» ville være i strid med den praksis som var etablert og lagt til grunn av lovgiver.

Det vises også til uttalelsen i Rt-2000-220 på side 230:

«Trygdemyndighetenes forvaltningspraksis over lang tid viser etter min mening at lovens uttrykk 'på arbeidsstedet' har vært forstått slik at reise mellom hjem og arbeidssted faller utenfor yrkesskadedekningen selv når reisen finner sted i arbeidstiden, bruk av bil er nødvendig for å komme til forskjellige arbeidssteder og arbeidsgiver betaler en godtgjøring når arbeidstakeren bruker egen bil. [...] Det har derfor etter min mening ikke dekning i lovens ord og forarbeider eller i trygdemyndighetenes praksis å la yrkesskadedekningen generelt omfatte de tilfeller en ulykke finner sted i forbindelse med arbeid. En slik utvidelse ville medføre at yrkesskadedekningen for reiser til og fra arbeid ville bli vesentlig utvidet i forhold til trygdemyndighetenes praksis. Någjeldende § 13-6 fjerde ledd og denne bestemmelses forarbeider gir ikke grunnlag for og kan forutsetningsvis anføres mot en slik utvidelse.»

Staten har også vist til formålet med yrkesskadedekning er å gi kompensasjon for den særlige risiko som arbeidet medfører og at A som huseier hadde herredømmet over risikoen i dette tilfellet. Selv om Høyesterett har vist til dette hensynet i for eksempel Rt-2000-220 på side 233 og Rt-2004-487 avsnitt 28, kan flertallet ikke se at formålet bidrar noe særlig til avklaring i vårt tilfelle. Risikoen er den samme – her å falle på isen utenfor egen bolig – enten det var arbeidets art den aktuelle dagen eller stillingens karakter som tilsa at det var naturlig og nødvendig for A å arbeide på hjemmekontor den dagen.

Derimot legger flertallet en viss vekt på at den risikoen det er tale om er noe som alle arbeidstakere møter når de skal reise til og fra sitt faste arbeidssted, men at alle yrkesgrupper ikke har anledning til å utføre arbeid fra hjemmekontor. Det kan virke noe tilfeldig om visse yrkesgrupper skal kunne få yrkesskadedekning på vei til og fra hjemmet og andre ikke, ettersom alle utsetter seg for den samme risikoen, hovedsakelig med den forskjell at tidspunktet for når risikoen materialiserer seg blir forskjellig dersom man starter eller avslutter arbeidet fra hjemmekontor. Ettersom reise til fra hjemmekontor etter trygderettspraksis uansett er dekket i noen tilfeller, er dette ikke et tungtveiende moment, men det trekker i retning av å unnlate å utvide hvilke tilfeller som omfattes.

Flertallet er etter dette kommet til at det må vurderes om arbeidets art den aktuelle dagen gjorde det naturlig og nødvendig for A å ha hjemmekontor 8. februar 2018.

A hadde hjemmekontorløsning tilrettelagt av arbeidsgiver, og hadde avtale om at hun kunne jobbe hjemmefra. Ofte var hjemmekontor nødvendig i forbindelse med at de skulle reise fra [sted4] til f.eks. [sted3], som omtalt ovenfor, men det var ikke situasjonen denne dagen. A skulle dra til universitetet, som lå nær kontoret, kl. 10. Beliggenheten til det neste arbeidstedet nødvendiggjorde dermed ikke at hun arbeidet fra hjemmekontor først. Hun kunne like gjerne ha kjørt til kontoret for å arbeide før hun dro til campus som å arbeide hjemmefra for deretter å kjøre til universitetet. At B skulle samle sammen en del utstyr som de skulle ha med på stand, også fra As kontor, kan ikke være avgjørende, selv om det var mer praktisk å arbeide hjemmefra av den grunn. A har vist til at hun skulle stoppe på et konditori på vei til jobb for å kjøpe en kake som de skulle ha med på stand på universitetet, og at hun risikerte å bli stående en god stund i kø for å komme ut på hovedveien igjen dersom hun stoppet der om morgenen. Flertallet kan ikke se at dette forholdet gjorde det nødvendig å starte arbeidet fra hjemmekontor, selv om det var praktisk begrunnet, jf. drøftelsen ovenfor av at praktiske grunner ikke er tilstrekkelig. Det var heller ikke noe med de konkrete arbeidsoppgavene A utførte den aktuelle dagen som i seg selv gjorde det nødvendige å jobbe hjemmefra.

Lagmannsrettens flertall har dermed kommet til at det ikke var nødvendig for A å jobbe fra hjemmekontor den aktuelle dagen. Skaden kan av den grunn ikke anses å ha skjedd på vei mellom to arbeidssteder, og tilfellet er ikke dekket av folketrygdloven § 13-6.

Resultatet blir at staten ved Arbeids- og velferdsdirektoratet frifinnes.

Mindretallet, bestående av lagdommer Pedersen, ser saken slik:

Mindretallet er enig i flertallets generelle gjennomgang av rettsreglene frem til omtalen av TRR-2013-950. Det springende rettslige punktet er om den nødvendighetsnormen som Trygderetten har oppstilt, innebærer en vurdering av om arbeidet på hjemmekontor var nødvendig den aktuelle skadedagen («der og da») eller, som flertallet formulerer det, om «arbeidets art i aktuelle stilling generelt nødvendiggjør at vedkommende arbeider på hjemmekontor».

Mindretallet er imidlertid av den oppfatning at det av Trygderettspraksis ikke kan utledes et fast mønster som tilsier at det alltid skal foretas en såkalt «der og da»-vurdering. Mindretallet er enig i at det har vært en brytning i Trygderettens egen praksis, men legger ikke vekt på TRR-2020-1194 som en avklarende avgjørelse.

I TRR-2020-1194 uttaler Trygderetten blant annet at der «det er avtalt hjemmekontor mellom arbeidstaker og arbeidsgiver, vil i utgangspunktet enhver arbeidsoppgave som utføres hjemme være nødvendig». Mindretallet mener at en slik tilnærming er unyansert, men uttalelsen illustrerer et viktig generelt poeng: Nødvendigheten av hjemmekontor må naturlig nok vurderes ut ifra arbeidsoppgavene og begrunnelsen for å opprette hjemmekontor. Dersom delvis bruk av hjemmekontor er avtalt med arbeidsgiver kun for å ha en alternativ kontorplass hjemme, noe som er blitt svært vanlig, er det ikke arbeidets art som krever hjemmekontor. I et slikt tilfelle vil det som regel også være opp til arbeidstaker valg – gjerne av praktiske grunner – om hjemmekontoret skal brukes. Etter mindretallets syn er det i slike tilfeller naturlig at det stilles krav om at arbeidet på hjemmekontor var nødvendig «der og da». Mindretallet oppfatter at Trygderetten i en rekke av avgjørelsene flertallet viser til, nettopp foretar en «der og da»-vurdering fordi stillingens art som sådan ikke krever et hjemmekontor:

I TRR-2009-73 ble en lærer skadet på vei hjem fra skolen. Han skulle holde en tale på et skolearrangement på kvelden, og denne talen skulle forberedes hjemme. Etter mindretallets syn er dette et godt eksempel på en stilling som ikke generelt krever hjemmekontor, og at Trygderetten derfor måtte foreta en der og da-vurdering av om arbeidet den aktuelle dagen måtte utføres hjemme.

I TRR-2010-950 hadde den skadede sitt faste arbeidssted på et sykehus. Hver tredje onsdag utførte vedkommende veiledningsoppdrag på et annet sykehus, og de dagene arbeidet hun hjemmefra før hun dro på veiledningsoppdraget. Dette er etter mindretallets syn også et godt eksempel på at arbeidets art i hovedstillingen ikke generelt krever hjemmekontor.

I TRR-2010-1298 ble en daglig leder av en kafé skadet i sykkelulykke på vei til kaféen. Hun hadde permer med bilag hjemme, og hadde en perm med på sykkel da hun ble skadet. Videre gjorde hun ofte innkjøp på vei til og fra jobb, og det hendte dermed at hun oppbevarte varer hjemme. Etter mindretallets syn er dette også en godt eksempel på at stillingens art og arbeidsoppgavene ikke nødvendiggjør et hjemmekontor, noe Trygderetten selv også uttaler:

«At hun leser dokumenter, fører regnskap og foretar bestillinger hjemme er ikke tilstrekkelig til at hjemmet betraktes som arbeidssted. Dette er arbeidsoppgaver som etter sin art kunne ha blitt utført i kafeen, spesielt utenfor kafeens åpningstid. Slik retten ser det, var det ikke nødvendig for Ap å utføre slike oppgaver hjemme».

Videre diskuterer Trygderetten i TRR-2020-1194 hva som skal til for at det er utført arbeid hjemme. Dette er en svært praktisk problemstilling, men dette kommer som sagt ikke på spissen i vår sak. Mindretallet er helt enig i at det kan og bør stilles minstekrav til arbeidsinnsats på hjemmekontoret før yrkesskadedekningen aktiveres. Mindretallet er videre enig i at det kan og bør stilles krav for å sannsynliggjøre at det er arbeidet hjemme, eller at vedkommende hadde tenkt å arbeide hjemme etter en reise. Det er ikke ukjent at det

oppstilles nærmere krav til bevisføring for å sannsynliggjøre krav etter folketrygdloven, for eksempel skjerpet krav om notoritet for å sannsynliggjøre arbeidsforhold der søker er ansatt hos nærstående, se for eksempel LH-2021-145284.

Mindretallet viser til at hjemmekontorløsning er en helt integrert og nødvendig del av As stilling, og det kan vises til at tilsvarende stilling i Møre og Romsdal ikke har et fast kontorsted. Staten har for lagmannsretten akseptert at A vil være dekket av yrkesskadedekningen dersom hun starter arbeidsdagen på hjemmekontor, for så å reise for eksempel til [sted3] som neste arbeidssted, uavhengig av hvilke oppgaver hun utfører hjemme. Staten anfører nærmere bestemt at det skal foretas en «der og da»-vurdering av de fortløpende begrunnelsene for at A arbeider hjemmefra eller et annet sted enn det faste kontorstedet. Mindretallet mener at det blir feil at lagmannsretten i et slikt tilfelle skal foreta en fra dag til dag-overprøving av hvordan A organiserer sitt arbeid i en stilling hvor hjemmekontor er integrert og nødvendig ut ifra arbeidets art. Organisering av arbeidet er i As tilfelle noe annet enn et valg om å være hjemme av praktiske, gjerne private grunner, for stillinger hvor hjemmekontor er tilrettelagt for av arbeidsgiver, men ikke nødvendig ut ifra arbeidets art.

Mindretallet legger heller ikke vekt på TRR-2021-452 som et uttrykk for at Trygderetten etter TRR-2020-1194 har lagt seg på en klar «der og da»-linje. Begrunnelsen for hjemmekontor var i all hovedsak at en leder skulle utføre lederoppgaver overfor 13 konsulenter som hovedsakelig var ute og opptatt i kundeoppdrag mellom kl. 8-16. Etter mindretallets syn er dette ikke en like tungtveiende begrunnelse for at hjemmekontor er generelt nødvendig som for A i denne saken. I den konkrete vurderingen er det videre kun opplyst at vedkommende startet arbeidet på hjemmekontor for å forberede en telefonkonferanse i bilen på vei til kontorstedet. Avgjørelsen bærer etter mindretallets syn også preg av at det ikke er klart sannsynliggjort hvilke arbeidsoppgaver vedkommende faktisk utførte før vedkommende ble skadet, og mindretallet viser til behovet for minstekrav til arbeidsinnsats og sannsynliggjøring omtalt ovenfor.

Mindretallet kan ikke se at uttalelser i Rt-2000-220 og Rt-2000-1028 har noen avgjørende betydning i denne saken.

Oppsummert legger mindretallet til grunn at hjemmekontor generelt var helt nødvendig i den stillingen A hadde på skadetidspunktet, og at det er klart sannsynliggjort at hun arbeidet hjemme før hun skadet seg. TRR-2020-1194 og TRR-2021-452, som begge er to-dommeravgjørelser, utgjør ikke en klar opprydning i praksis av en slik vekt at lagmannsretten i denne saken er tvunget til å foreta en fortløpende der og da-vurdering også for stillinger hvor hjemmekontor generelt er nødvendig etter arbeidets art.

Mindretallet mener at A uansett i tilstrekkelig grad har begrunnet hvorfor arbeid på hjemmekontoret var nødvendig den aktuelle dagen. B skulle rydde med seg utstyr fra hennes kontor, samt at hun skulle innom bakeri for å ta med kake som de skulle ha på stand på campus. På grunn av trafikk i [sted4] på morgenen, var det praktisk og tidsbesparende for henne ikke å dra innom kontoret først. Mindretallet presiserer at det ikke var private praktiske grunner som lå til grunn, men hva som utgjorde en praktisk organisering av arbeidsdagen. Denne der og da-vurderingen tar som utgangspunkt at hjemmekontor generelt var nødvendig for A, og en eventuell overprøvingen i realiteten da vil være en overprøving av hvordan A velger å organisere arbeidsdagen.

Mindretallet legger derfor til grunn at A ble skadet på vei mellom to arbeidssteder, og at skadetilfellet dermed er dekket av folketrygdloven § 13-6.

Sakskostnader

Staten ved Arbeids- og velferdsdirektoratet har vunnet saken og har etter hovedregelen i tvisteloven § 20-2 første ledd krav på full erstatning av sine sakskostnader. Lagmannsretten har imidlertid kommet til at det foreligger tungtveiende grunner som gjør det rimelig å frita A helt for erstatningsansvar, jf. § 20-2 tredje ledd.

Lagmannsretten har særlig lagt vekt på at det var god grunn til å få saken prøvd fordi den var tvilsom, jf. § 20-2 tredje ledd bokstav a. Saken reiser et prinsipielt spørsmål, og det foreligger få rettskilder utenom trygderettspraksis. Videre er lagmannsrettens avgjørelse avsagt med dissens, og både flertallet og mindretallet har funnet avgjørelsen vanskelig. I tillegg har lagmannsretten lagt vekt på at styrkeforholdet mellom partene, jf. tvisteloven § 20-2 tredje ledd bokstav c.

Etter dette tilkjennes ikke sakskostnader.

Dommen er avsagt med slik dissens som fremgår ovenfor.

DOMSSLUTNING

- 1. Staten ved Arbeids- og velferdsdirektoratet frifinnes.*
- 2. Sakskostnader tilkjennes ikke.*